

RAFA GIL

DIVERSOS PARTITS POLÍTICS CATALANS PRESENTEN PROTESTES PER MILLORAR LA SITUACIÓ DEL CATALÀ

En català, també a Europa

Diferents iniciatives promogudes pel PSC, CiU i Izquierda Unida-Esquerra Catalana han obert la porta a l'entrada del català a les cambres legislatives de Madrid i Estrasburg. El camí no serà gens fàcil, però almenys s'ha encetat una via que pot fer que el català siga una altra llengua oficial a Europa.

Pep Solervicens

L'article 3 de la Constitució reconeix la pluralitat lingüística hispànica i admet que caldrà «respectar-la i protegir-la», però diu també que el castellà és la llengua oficial de tot l'estat i que les altres llengües són oficials a les comunitats autònomes respectives. Davant d'aquesta subtil ambigüitat ens hem de preguntar quina o quines haurien de ser, consegüentment, les llengües oficials al Congrés i al Senat, «representació» —segons la Constitució— d'aquests ciutadans plurilingües de l'estat.

¿En quina llengua parlen els diputats i els senadors catalans, valencians i mallorquins quan són al Congrés i al Se-

Palau d'Europa, a Estrasburg, seu del Parlament.

nat? ¿Quina llengua fan servir els nostres eurodiputats? ¿En quina llengua parlen els segells, els diners o els papers d'estat que fem servir? Preguntes com aquestes fins fa ben poc ni tan sols s'havien formulat institucionalment

de tan evident com era la resposta que en seguia. Ara, però, sembla que és el moment oportú per plantejar-se seriosament aquestes preguntes i escometre la batalla de la llengua, no només a casa nostra, també a les institucions que contribuïm a mantenir, que ens representen i que decideixen coses que ens afecten directament. De moment, cal fer notar que amb la Constitució a la mà no és impossible parlar en català al Congrés i al Senat.

L'objectiu d'Izquierda Unida-Esquerra Catalana és que el Congrés parli en les quatre llengües de l'estat, però, segons Ramon Espasa, diputat al Congrés per aquesta agrupació, per no ser tan quixotescos van presentar el 5 d'octubre una proposició no

de llei a la mesa del Congrés de Diputats que vol ser un primer pas cap a aquesta fita. La proposició no de llei demana que la Fàbrica Nacional de Moneda i Timbre redacti en les quatre llengües de l'estat tots els documents tant monetaris com postals i fiscals, això és, que els diners, els cartons de bingo, els bitllets de loteria, els segells, els bons o les obligacions de l'estat, els pagarés, el paper d'estat... estiguin en castellà, català, basc i gallec.

D'aquí a dos mesos, aproximada-

llengües de l'estat», les quatre i l'afegida. Per evitar-ho, s'han estimat més fer veure que s'han deixat el País Valencià.

A hores d'ara, que el Congrés parli en català sembla inviable, però aquesta proposició pot ser un pas previ. En el mateix sentit i valent-se de la definició que la Constitució fa del Senat, «la cambra de representació territorial», el grup parlamentari de Convergència i Unió a la Cambra Alta va presentar el 10 d'octubre a la mesa del Senat una

que han de fer efectiva la proposta i que hauria de ser la Mesa de la Cambra la que, una vegada aprovada la moció, l'hauria de fixar.

Ferrer recorda que ja fa deu anys que s'ha aprovat la Constitució i que si en aquests deu anys que s'han assolit les llibertats democràtiques ara és el moment idoni per aprofundir-les i consolidar-les, un dels aspectes bàsics d'aquesta consolidació seria que al Senat es pogués parlar en català.

En català no, que establiria un precedent

Qui va provar fa poc de parlar en català fora de casa, concretament a Estrasburg, al Consell d'Europa, va ser Lluís Ma. de Puig, el ponent de la «carta europea de les llengües regionals o minoritàries». I tot i que parlava en català de llengües minoritàries, el president de l'assemblea parlamentària del Consell d'Europa, curiosament un alsacià, li ho va prohibir. La raó al·legada és d'allò més eloqüent: «no puc permetre que s'estableixi un precedent d'aquesta índole». Malgrat tot Lluís Ma. de Puig va poder veure durant tres minuts com els assistents a la votació d'aquesta carta de les llengües es posaven i treien els casquets per on, teòricament, havien de sentir la traducció simultània i com des de la zona de traduccions arribaven llumetes vermelles de desaprovació, i és que el Puig va parlar una estona en català. «Tot estava previst, havia donat als traductors un text en anglès i francès que reproduïa exactament el que jo llegia en català», però els traductors van fer cas del president i no van llegir les traduccions.

Tot i així ni era el primer discurs en català fet a les institucions internacionals ni era la primera vegada que a Estrasburg es parla de llengües minoritàries. El català a Estrasburg ja havia establert precedents el juny del 84, i el 1981 Alexandre Cirici Pellicer veia aprovada la recomanació 928 sobre la defensa de les llengües, un text, però, que el Consell de Ministres va invalidar perquè era massa genèric i recollia plantejaments molt avançats per a l'època.

La nova carta que l'Assemblea parlamentària del Consell d'Europa acaba d'aprovar té un redactat força més complex que el seu precedent i, en termes generals, reconeix l'oficialitat dels idiomes minoritaris als seus respectius territoris i en demana l'ús a l'ensenyament, els mitjans de comunicació i les administracions públiques. Tot plegat significa molt per a la immensa majo-

Joaquim Ferrer, portaveu de CIU al Senat.

ment, el Congrés de Diputats s'haurà de pronunciar sobre el tema. Ramon Espasa reconeix que aconseguir que el PSOE o AP votin a favor d'aquesta proposició no és gens fàcil, però diu que és una conseqüència lògica de la Constitució i esmenta els casos de Bèlgica, Finlàndia i Suïssa on hi ha més d'una llengua oficial i aquesta realitat lingüística es tradueix en els papers legals. «Si ho aconseguim, es demostrarà que no hi ha una llengua més oficial que les altres —diu Ramon Espasa— i si no, la proposició haurà servit de revulsiu polític-cultural».

El català al País Valencià

A la proposició no de llei s'esmenten les comunitats autònomes on es parla català, basc i gallec, però no hi inclouen el País Valencià. Segons Ramon Espasa no és que no vulguin acceptar la denominació oficial, Comunitat valenciana, sinó que si l'esmentaven, amb l'estatut valencià a la mà, algú els podria dir que s'hi havia d'afegir la llengua valenciana i podien arribar a l'absurd d'haver de demanar que els segells s'editessin en les «cinc

moció perquè es pugui fer servir qual-sevol de les quatre llengües oficials de l'estat en totes les activitats parlamentàries d'aquesta cambra.

Iniciativa sense precedents

Fer parlar el Senat en totes les llengües oficials de l'estat no té cap precedent a Espanya perquè ni la primera ni la segona República va tenir prou temps per arribar-hi, però sí que parlen en les diferents llengües de l'estat els senats belga i iugoslau. Es per això que el portaveu de Convergència i Unió al Senat, Joaquim Ferrer, qualifica aquesta moció «de gran pes històric i d'un immens valor simbòlic».

Tot i que Joaquim Ferrer, en el moment d'elaborar aquest reportatge, afirmava que la moció presentada era «lògica, oportuna i assolible» i que tant «el grup basc com el PSC podien donar suport a la iniciativa», la realitat ha estat que la Mesa del Senat ha rebutjat fins i tot entrar a valorar-la.

En tot cas, i a l'espera de la reconsideració d'aquesta insòlita actitud —s'ha dit que la proposta vulnera la Constitució—, cal dir que la moció no fixava els terminis ni els mecanismes

Lluís Ma. de Puig.

ria de llengües minoritàries, però molt poc per al català. Tot i així, tant per al català o el basc a l'estat francès com en matèria de cooperació entre comunitats autònomes, transfronterera i transnacional o pel que fa la situació del català a la premsa o als jutjats, la Carta sí que suposa avantatges fins i tot per al català. Un exemple, amb la Carta a la mà i si l'estat espanyol aprovés el paràgraf de l'article 8, ningú podria impedir que TV3 es veiés al País Valencià i a les Illes.

Des del juny del 84 un comitè d'experts format per lingüistes, juristes i polítics —entre ells Lluís Ma. de Puig i Modest Prats— van estudiar les diverses situacions lingüístiques europees i van començar a elaborar la carta. El 1987 es presenta a la Comissió de Poders Locals i Regionals, organisme dependent del Consell d'Europa, una carta que té uns mínims inqüestionables que ha de comprometre's a complir l'estat que firmi la carta i un ventall de possibilitats extra, entre les quals tots els estats que la firmin s'hauran de comprometre a dur-ne a terme un mínim de trenta-cinc.

TV3 des de València, les Illes i el Rosselló

Grecs, turcs, anglesos, luxemburguesos, francesos i suïssos van contribuir a retallar el contingut de la carta en els debats al plenari de l'Assemblea de poders locals i regionals. Finalment, el 15 de març del 88 l'Assemblea de poders locals aprova el text definitiu i el 4

d'octubre l'Assemblea parlamentària del Consell d'Europa hi dona el vist-i-plau. «Aquesta no és la carta que volíem ni Modest Prats ni l'Alfons Cucó ni jo» —diu Lluís Ma. de Puig—, «però crec que hem donat un bon instrument institucional per a la defensa de les llengües minoritàries».

La carta pren com a model de document internacional el de la Convenció, el més alt rang normatiu internacional, el mateix que té la Carta dels drets humans, i perquè tingui vigència cal que un mínim de tres estats la firmin, després caldrà veure quants estats la ratifiquen i si sota mínims o acceptant totes les possibilitats que la carta ofereix.

Perquè Ja carta n'ofereix, de possibilitats. Ja en els mínims inqüestionables obliga a «respectar l'àrea geogràfica de cada llengua regional o minoritària de manera que les divisions administratives ja existents o noves no siguin un obstacle per a la promoció d'aquesta llengua regional o minoritària» (Article 5, b/).

Però és que més endavant la mateixa convenció demana «no posar cap obstacle a la recepció de mitjans de comunicació de països veïns que tinguin la mateixa llengua i cultura i, si és possible, afavorir-ne la recepció».

La convenció preveu també la cooperació transfronterera i transnacional en matèria lingüística, en el cas del català això serà possible si a part d'Espanya, França i Itàlia també ratifiquen la carta. Segons De Puig, Itàlia es gairebé segur que la ratifica, Espanya també, però ja no és tan clar que ho faci França o, si més no, que es compromet en aquests temes.

En el cas de la situació lingüística als jutjats, la carta preveu en els mínims que sigui possible fer servir la llengua minoritària en un judici, però en els màxims que l'autoritat competent «vigili» que es faci servir realment de manera normal.

Unión Valenciana a Estrasburg

Lluís Ma. de Puig destaca la col·laboració de la Generalitat catalana i valenciana en la confecció de la carta, de membres valencians del Consell d'Europa com Alfons Cucó —«ell ha estat vital en la redacció d'aquesta carta» i de polítics mallorquins. Els qui també van desplaçar-se a Estrasburg i van mantenir converses amb membres importants del Consell d'Europa, però no precisament per a donar suport a la carta, van ser destacats polítics

d'Unión Valenciana. Sembla que no veien gaire clar el contingut de la carta i encara menys com quedava el valencià en tot això.

La carta preveu també que es destinin els recursos econòmics necessaris perquè la plena normalització lingüística pugui tirar endavant i la via de recurs per l'incompliment d'aquesta carta que, recordem-ho, té el rang de convenció.

Pel que fa a la situació del català a Estrasburg, De Puig creu que ara per ara és inviable que el català sigui llengua oficial del Consell d'Europa o de la Comunitat Europea però sí que a curt termini pot ser reconeguda i tenir «un cert grau d'oficialitat», això significaria poder-la fer servir en situa-

Ramon Espasa.

cions molt concretes al Plenari, en publicacions importants i sempre que el Consell d'Europa o la Comunitat Europea faci actes als Països Catalans. Recordem que al Plenari del Consell d'Europa hi ha representats 21 països, però només sis llengües són oficials —el francès, l'anglès, l'italià, l'alemany, el castellà i l'holandès—, quatre en les comissions —les mateixes llevat de l'holandès i el castellà— i només dues —francès i anglès— en les publicacions ordinàries.

Ben segur que tot plegat no ho aconseguirem a la primera, però d'aquí a final d'any moltes mentalitats obscurantistes i molts personatges agressivament partidaris de la utilització de la seva llengua com a arma política s'hauran de plantejar per primera vegada i seriosament el tema de la realitat lingüística hispànica. □